

RAPPORT

Selectieve Onttrekking Zeetoegang IJmond

Beoordeling Landschap en Cultuurhistorie

Klant: Rijkswaterstaat

Referentie: BF6341_2.5R022F2.0

Status: 2.0/Finale versie

Datum: 25 januari 2019

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Contactweg 47
1014 AN AMSTERDAM
Transport & Planning
Trade register number: 56515154

+31 88 348 95 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Selectieve Onttrekking Zeetoegang IJmond

Ondertitel: Beoordeling Landschap & Cultuurhistorie SOZTY
Referentie: BF6341_2.5R022F2.0
Status: 2.0/Finale versie
Datum: 25 januari 2019
Projectnaam: SO-ZTY
Projectnummer: BF6341
Auteur(s): Michiel Brink

Opgesteld door: Michiel Brink

Gecontroleerd door: Roel van de Laar

Datum/Initialen: 24-1-2019 RVDL

Goedgekeurd door: Eric Brassier

Datum/Initialen: 25-1-2019 EBR

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Uitgangspunten voor de beoordeling	3
3	Beschrijving huidige situatie	5
3.1	Ruimtelijke opbouw, patronen en structuren	5
3.2	Beleving	5
4	Referentieontwerp Selectief Onttrekkingsmiddel	7
5	Landschappelijke en cultuurhistorische beoordeling	8
5.1	Beoordeling	8
5.2	Conclusie	11

1 Inleiding

Het project Selectieve onttrekking Zeetoegang IJmond (SOZTY) brengt een waterscheiding aan om het extra zoutbezwaar dat de werking van de Nieuwe Zeesluis meebrengt teniet te doen; het zogenaamde Selectieve Onttrekkingsmiddel (SO-middel). Omdat er achter de waterscheiding functies aanwezig zijn in het toeleidingskanaal naar het gemaal, moet de waterscheiding passeerbaar zijn voor onderhoudsschepen en worden de autoafzetplaats, ligplaatsen binnenvaart, Rijksschepen verplaatst. Om verstoring van de aanstroming van water naar het SO-middel te voorkomen, wordt ook de reservedeur van de Noordersluis verplaatst.

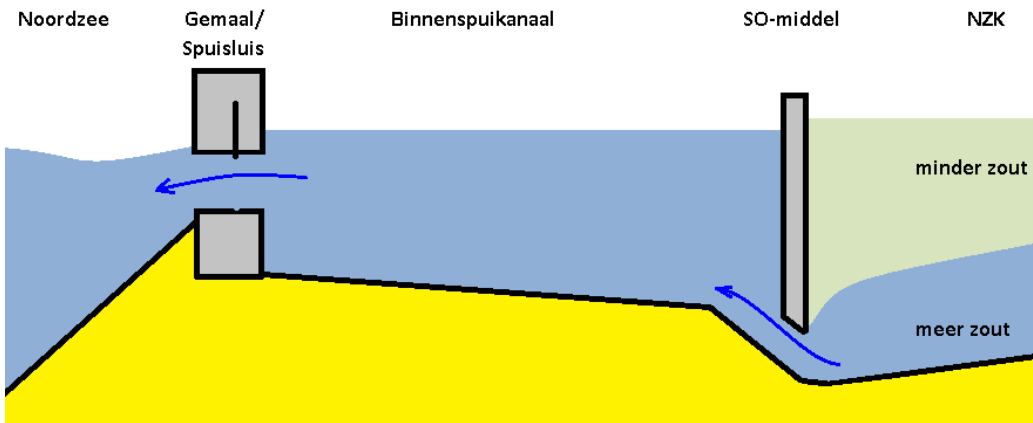
In deze rapportage wordt een kwalitatieve beoordeling van het ontwerp van het SO-middel gegeven voor de aspecten landschap en cultuurhistorie. Het herplaatsen van de functies in het toeleidingskanaal, vormt geen onderdeel van de beoordeling.

Scope en plangebied

Het plangebied ligt aan de binnenzijde van het sluizencomplex van IJmuiden (figuur 1.1). Het SO-middel bestaat uit een waterscheiding dat het zoetere water in het bovenste deel van het waterprofiel tegenhoudt, zodat het onderste en zoutere deel van het waterprofiel richting de Spuisluis wordt afgevoerd (zie figuur 1.2). De belangrijkste ingrepen, de aanleg van het SO-middel en de verdieping van de waterbodembodem, vinden plaats in het Binnenspuikanaal (figuur 1.3). De nieuwe autoafzetplaatsen en afmeervoorzieningen voor schepen zijn gelegen aan de zuidzijde van het Noordzeekanaal (NZK).

Figuur 1.1: Plangebied SO-ZTY (roodomlijnd: zoekgebied SO-middel, blauwomlijnd: zoeklocatie verdieping waterbodembodem, geelomlijnd en nieuwe afmeervoorzieningen).

Figuur 1.2: Schematische werking van het SO-middel

Figuur 1.3: Globale situatie SO-middel

2 Uitgangspunten voor de beoordeling

Basis voor de beoordeling vormen het “Deelrapport Landschap_ Cultuurhistorie en archeologie_ZTY fase 1 (RHDHV, februari 2012) en het Beeldkwaliteitsplan Nieuwe Zeesluis IJmuiden (Bügel Hajema, juni 2014). In dit hoofdstuk wordt aan de hand van beide documenten de criteria voor de beoordeling van het referentieontwerp van het SO-middel gedefinieerd.

Toetsingskader beoordeling landschap en cultuurhistorie (MER Zeetoegang IJmond)

Voor de beoordeling van het ontwerp van het SO-middel wordt in deze rapportage gebruik gemaakt van het toetsingskader uit het MER voor de Nieuwe Zeesluis - Deelrapport Landschap_ Cultuurhistorie en archeologie_ Zeetoegang IJmond fase 1 (RHDHV, februari 2012). Dit is een toetsingskader dat voor het sluseilandcomplex en de Nieuwe Zeesluis is gebruikt en ook voor het beoordelen van het SO-middel relevant is. Hieronder wordt de systematiek beschreven. In het volgende hoofdstuk (beschrijving huidige situatie) worden de kwaliteiten beschreven die input vormen voor de beoordeling van het SO-middel.

Het thema landschap is in de m.e.r.-systematiek onder te verdelen in drie onderdelen:

- Aardkundige waarden (onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van het gebied: geologie, geomorfologie, hydrologie en bodemkunde);
- Ruimtelijke opbouw, patronen en structuren (bv rechtlijnigheid/geometrische vormen/organische vormen, loop van (water)wegen/routes: meanderen, recht, bebouwingspatronen: linten, blokken, groepen enz);
- Belevingswaarden (ervaringen van gebruikers: bv weidsheid/geslotenheid grootschaligheid/kleinschaligheid, openheid/dichtheid, herkenbaarheid van het landschapstype en de identiteit enz).

De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (ILC) geeft aan dat er geen aardkundige waarden op het sluiscomplex voorkomen. Dit deelaspect wordt ook niet verder meegenomen.

Cultuurhistorie is de verzamelnaam voor alle sporen (in het landschap) uit het verleden die verwijzen naar menselijke activiteit. Cultuurhistorie bestaat uit drie onderdelen in deze m.e.r.-systematiek:

- historisch geografische waarden (zichtbare structuren en patronen in het landschap die verwijzen naar het verleden en daardoor historische waarde hebben);
- historische bouwkundige waarden (gebouwen, waaronder ook beschermde monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten);
- archeologische waarden (niet zichtbare resten/sporen met historische waarde onder de grond, waaronder ook beschermde monumenten). Voor de archeologische waarden wordt een aparte beoordeling opgesteld.

In de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 zijn geen (wettelijk beschermde) historisch geografische waarden aangegeven voor het studiegebied. In de beoordeling van het SO-middel wordt het deelaspect historische geografie daarom niet verder meegenomen.

Het gehele sluiscomplex is aangewezen als waterstaatkundig- militair- industrieel complex en er zijn op de sluseilanden diverse gemeentelijke monumenten te vinden. Deze bevinden zich echter niet in de nabijheid van de projectlocatie. Daarom worden de historisch bouwkundige waarden niet meegenomen in deze rapportage.

Beeldkwaliteitsplan Nieuwe Zeesluis IJmuiden

Als onderdeel van de aanleg van de nieuwe Zeesluis is een Beeldkwaliteitsplan (BKP) opgesteld. Dit BKP heeft niet alleen betrekking op de vormgeving en materialisering van de nieuwe Zeesluis maar ook op de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van het sluseilandencomplex. Het BKP is daardoor ook voor het ontwerp van het SO-middel een belangrijk uitgangspunt en toetskader.

In het BKP wordt als visie op de ruimtelijke kwaliteit van de sluseilanden een onderverdeling gemaakt in de 'machine' en het 'landschap'. Onder 'machine' worden de sluisen verstaan en de gerelateerde gebouwen en elementen. Juist het functionele ontwerp van de 'machine' straalt helderheid en eenduidigheid uit. Zorgvuldige ontworpen details generen daarbij de kwaliteit. De machine geeft tevens variatie. Elke sluis en gerelateerde gebouwen hebben hun eigen stijlkenmerken. Dit verschil dient met elk project te worden versterkt. Het 'landschap' creëert samenhang. Het is een samenbindend geheel. Voor het landschap is het meest essentieel dat er eenheid en ruimte wordt gecreëerd. De inrichting van het landschap, de weg en het meubilair dient hierin vorm te worden geven als een eenheid. De nu verspreide functies op de eilanden krijgen een nieuwe heldere indeling. Door het uniforme uitwerking van het landschap en de specifieke uitwerking van de machine wordt de identiteit van het sluseilandencomplex verstrekt en het contrast met de omgeving ter weerszijden verhoogt.

In de terminologie van het beeldkwaliteitsplan kan het SO-middel beschouwd worden als een 'machine' die gerelateerd is aan het bestaande gemaal. Voor zover het 'landschap' door de bouw van het SO-middel moet worden aangepast, gelden hiervoor de beeldkwaliteitseisen voor het landschap in het BKP in hoofdstuk 4. De kwaliteitseisen in het BKP die relevant zijn voor de Spuisluis en de omgeving, zijn hieronder opgesomd. Deze kwaliteitseisen vormen criteria voor de beoordeling van het SO-middel in hoofdstuk 5 van deze rapportage.

Beeldkwaliteitseisen machine

- De sluis heeft een eigen identiteit ten opzichte van de bestaande sluisen en dient als een herkenbare eenheid uitgevoerd te worden. Deze identiteit toont zich door een eenduidig materiaalgebruik en een zorgvuldige detaillering;
- De sluis heeft een functionele en eigentijdse uitstraling, die zich uit in een ontwerp dat helderheid en eenduidigheid uitstraalt;
- Het functionele en eigentijdse karakter wordt benadrukt door het gebruik van stoere en robuuste materialen, zoals staal en beton. Deze materialen behouden hun natuurlijke kleur en uitstraling (tenzij kleuring voor markering noodzakelijk is);
- De sluishoofden dienen symmetrisch vorm gegeven te worden.

Beeldkwaliteitseisen landschap

- Het landschap is open van karakter met lage vegetatie en weinig bomen;
- Het landschap, de weg en de wegbegleidende inrichting vormen een eenheid over het hele sluisencomplex.
- De ecologische functie van het landschap wordt versterkt met een aangepast beheer. Ingezet wordt op een kruiden- en bloemrijke vegetatie;
- Hoogteverschillen zijn zorgvuldig en gedetailleerd vormgegeven;
- De sluseilanden dienen symmetrisch vormgegeven te worden, tenzij nautische vereisten zich daartegen verzetten;
- Harde kaden krijgen een rechte beëindiging en de groene taluds krijgen een ronde beëindiging.

3 Beschrijving huidige situatie

3.1 Ruimtelijke opbouw, patronen en structuren

Het sluisencomplex heeft landschappelijk gezien een ligging die uniek is. Het sluisencomplex is het enige gegraven zeesluisencomplex in Nederland en vormt een doorsnijding van de duinen. Door de verbreding van het Noordzeekanaal en door de aanleg van nieuwe havens en sluisen, is de doorsnijding in de loop der jaren verbreed tot een uitgestrekte vlakke, de zogenaamde plaat. De sluiselanden zijn niet meer als onderdeel van het duinlandschap herkenbaar en de doorsnijding is nauwelijks meer zichtbaar. Wat nu te zien is, is de openheid van de plaat in contrast met de randen van het industrieterrein ten noorden en met de bebouwing van IJmuiden ten zuiden van het projectgebied. De randen zijn hoger, herbergen andere functies en zijn qua ruimtelijke opbouw kleinschaliger en minder uitgestrekt. **De herkenbaarheid van het complex als geheel (tussen de contrasterende randen)** is een kwaliteit van het gebied.

De vormgeving en ordening van de elementen binnen het complex is praktisch en doelmatig. De landtongen zijn de eilanden waarbinnen de sluisen zijn gelegen. De landtongen bepalen de ruimtelijke opbouw en structuur van het gehele sluisencomplex. Op de landtongen zijn allerlei sluisgerelateerde functies geherbergd. De sluisen liggen versprongen naast elkaar van oud naar jong. De oudste sluisen binnen het sluisencomplex zijn het kleinst en de nieuwste sluisen zijn het grootst. **Het gehele sluisencomplex wordt gekenmerkt door symmetrie en continuïteit** (twee belangrijke kwaliteiten). De individuele sluisen zijn allen in het midden van een landtong gelegen en de landtongen kennen eenzelfde inrichting: de oevers bestaan over het algemeen uit een grastalud met aan de onderzijde stortsteen. Harde oevers zijn er enkel bij de sluisen en werkplaatsen.

Over het gehele complex ligt een weg die de kernen IJmuiden en Velsen Noord van de gemeente Velsen met elkaar verbindt. De weg zigzagt over de sluisen heen. De weg is een eigen weg van Rijkswaterstaat, die publiek toegankelijk is. Op het deel ten noorden van de Noordersluis ligt een, in twee richtingen bereden, vrijliggend fietspad. Op het deel ten zuiden van de Noordersluis zijn vrijliggende fietspaden aan beide kanten van de weg aanwezig. De weg kent verschillende soorten verharding namelijk, betonstraatstenen en asfalt. **De weg naar de beoogde projectlocatie van het SO-middel is geen onderdeel van de publieke weg.**

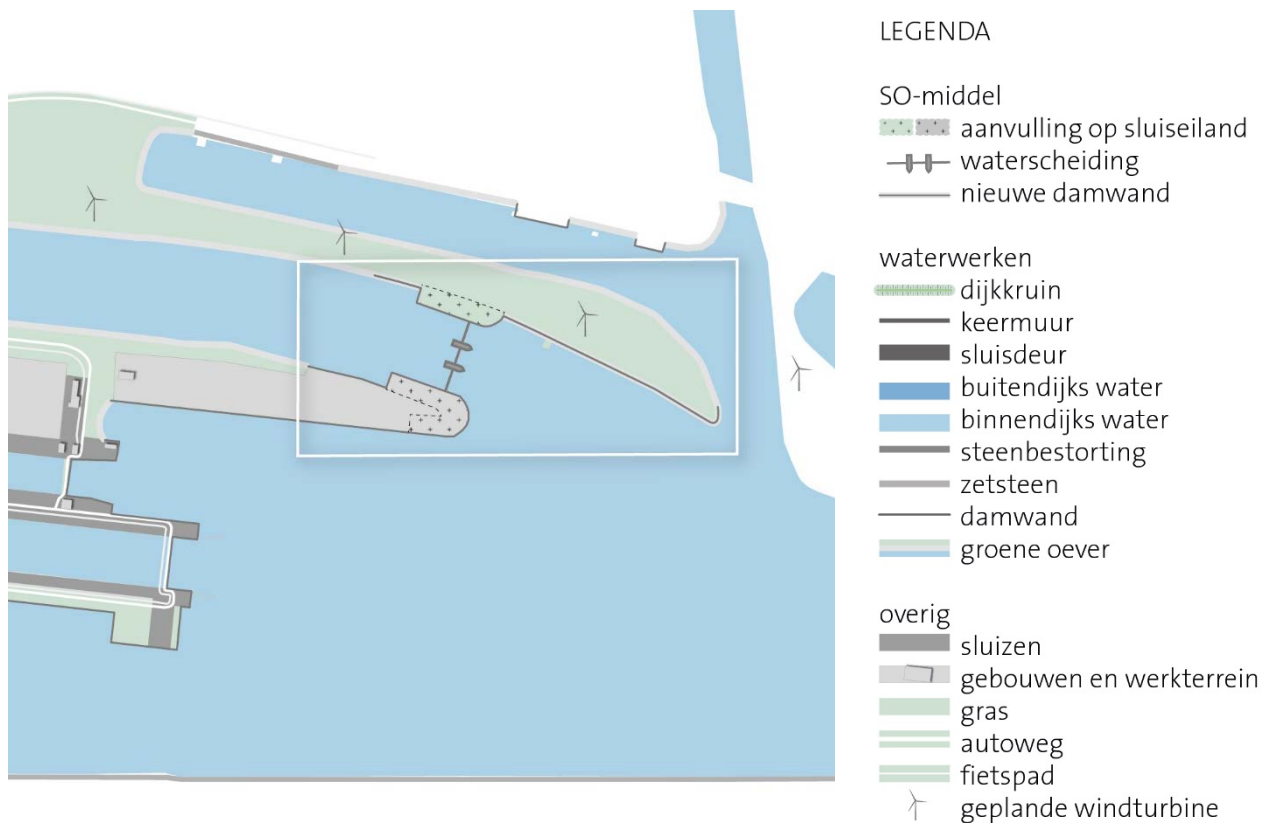
3.2 Beleving

Het sluisencomplex is een zeewering. Deze functie is goed af te lezen aan de dijk die de sluisen met elkaar verbindt. De grens tussen het zoute water van de Noordzee en het brakke water van het Noordzeekanaal is voelbaar door het verschil tussen de inrichting van het sluisencomplex aan de zeezijde en de landzijde: aan de zeezijde staat bijna geen bebouwing, aan de landzijde wel. De vegetatie op de landtongen aan de zeezijde (kort gras en zoutminnende planten) hoort bij het zeeklimaat. De stenige inrichting en infrastructuur op de landtongen aan de landzijde is typisch voor de industrie en de haven. **De afleesbaarheid van deze functie als zeewering is een kwaliteit van het zeesluisencomplex.**

Elke sluis weerspiegelt de stand van de techniek op het moment van aanleg. De chronologische volgorde in de aanleg is af te lezen. Het sluisencomplex trekt veel recreanten aan. **De herkenbaarheid van de verschillende bouwstijlen en techniek**, soms pal naast elkaar, vormt een belangrijke kwaliteit van het gebied voor deze recreanten. De vormgeving van de sluisen laten allen de technische mogelijkheden van hun tijd zien. De vormgeving van elke sluis afzonderlijk is eigentijds. Het complex als geheel weerspiegelt daarmee een doorsnede van 145 jaar sluisenbouw, waar nu weer een nieuwe moderne laag aan wordt toegevoegd.

Door de zigzaggende weg is de route langs de sluisen enigszins desoriënterend maar levert daardoor ook afwisselende zichten op het complex op en is daardoor aantrekkelijk. De sluisen zijn functionele objecten die ten dienste zijn van de scheepvaart. Tegelijkertijd herbergt het sluisencomplex een **recreatieve functie: het is hier mogelijk grote schepen van dichtbij te aanschouwen.**

4 Referentieontwerp Selectief Onttrekkingsmiddel

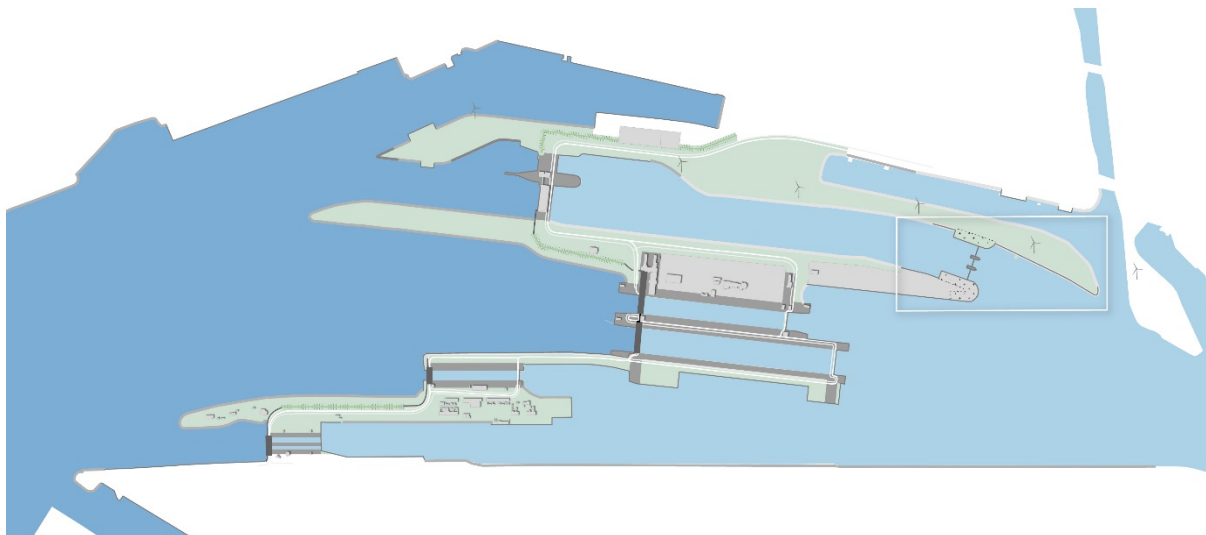

Figuur 4.1: Schetsmatige plankaart SO-middel

Het SO-middel zorgt voor een nieuw waterprofiel in het Binnenspuikanaal (zie ook figuur 1.2). De waterbodem moet hiervoor worden verdiept en de breedte van het Binnenspuikanaal moet lokaal worden versmald. Het zichtbare deel van het SO-middel bestaat uit twee hoofdelementen: het deel van de waterscheiding dat boven water uitkomt en de verbredingen van de sluseilanden met constructies ter weerszijde daarvan. De versmalling is vanuit de eis uit het BKP symmetrisch vormgegeven en de westzijde heeft een rechte vormgeving. De oostzijde zou vanuit het BKP ook recht zijn, maar vanuit de hydraulica van de toestroomopening is een ronde vormgeving vereist. De oppervlakte van de versmalling kan op meerdere mogelijkheden ingericht worden. In figuur 4.1 is de oppervlakte hetzelfde ingetekend als de oppervlakte van het aangrenzende sluseiland. Door de beperkte ruimte en het stabiel houden van de toestroomopening is een versterking van de oever door middel van een constructie noodzakelijk.

De waterscheiding kan in het uitvoeringsontwerp nog op meerdere manier vormgegeven worden. De in figuur 4.1 getekende vorm is een mogelijke uitwerking van de eis om schepen de waterscheiding kunnen laten passeren. Het uitvoeringsontwerp kan hiervan afwijken. Ook is een vispassage geëist voor het uitvoeringsontwerp. Door de ligging achter aan de sluseilanden zonder publiektoegankelijke wegen, is het SO-middel maar beperkt zichtbaar. Alleen vanaf het water en vanaf de Noordersluisweg (ten noorden en westen) is zicht op het SO-middel mogelijk.

5 Landschappelijke en cultuurhistorische beoordeling

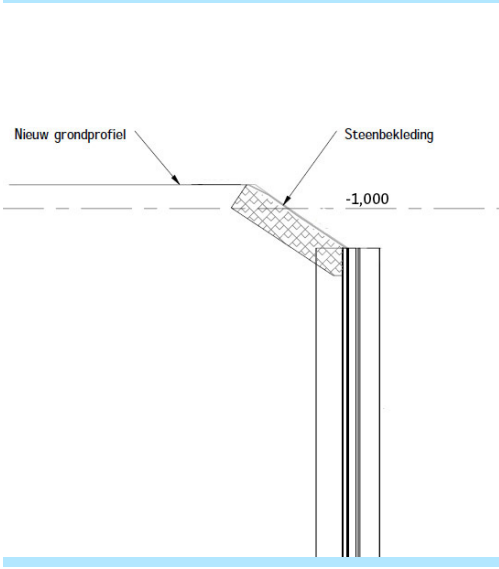

Figuur 5.1: Schetsmatige plankaart SO-middel in context van hele sluisseilandencomplex (voor de legenda zie figuur 4.1)

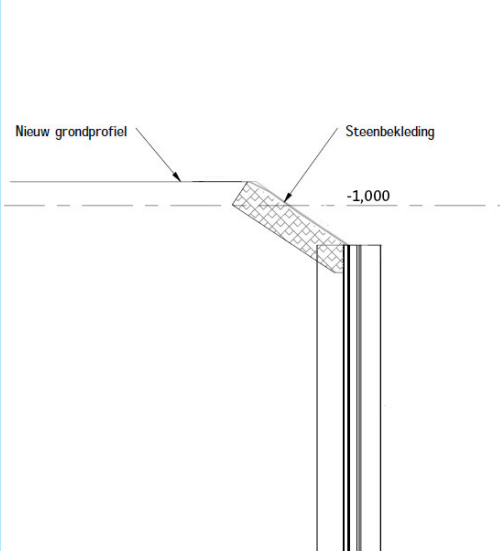
5.1 Beoordeling

Het referentieontwerp is beoordeeld aan de hand van de eisen uit het beeldkwaliteitsplan en de beschreven kwaliteiten van het sluisseilandencomplex (aan de hand van het toetsingskader van het MER Zeetoeegang IJmond / deelrapport landschap en cultuurhistorie). Bij de beoordeling is het SO-middel opgevat als een onderdeel van de in het BKP beschreven 'machine', die een directe link heeft met het bestaande gemaal.

Criterion	Beoordeling	Advies voor volgende planfase
<i>Ruimtelijke opbouw, patronen en structuren</i>		
De herkenbaarheid van het complex als geheel (tussen de contrasterende randen)	Door het toevoegen van het SO-middel wordt de herkenbaarheid niet beïnvloed.	
Het gehele sluisencomplex wordt gekenmerkt door symmetrie en continuïteit	Door het symmetrische ontwerp van de versmalling van het Binnenspuikanaal en de waterscheiding wordt de symmetrie ter plaatse van het SO-middel versterkt. Door het toevoegen van de keerwand ten oosten van het SO-middel wordt de continuïteit van de oever aan de noordzijde van het Binnenspuikanaal verminderd.	Nader onderzoek naar de mogelijkheid om de damwand ten oosten van het SO-middel en ten noorden van het Binnenspuikanaal toch te realiseren in een groene oever, die aansluit bij de groene over ten westen van het SO-middel. Voorbeeld uitwerking:

Criterium	Beoordeling	Advies voor volgende planfase
		
<i>Beleving</i>		
De afleesbaarheid van deze functie als zeewering is een kwaliteit van het zeesluizencomplex.	De afleesbaarheid van de functie als zeewering wordt niet beïnvloed door de realisatie van het SO-middel	
De herkenbaarheid van de verschillende bouwstijlen en techniek	De bouwstijl en techniek van het SO-middel wordt nog verder uitgewerkt in het uitvoeringsontwerp. Hierdoor is in deze planfase geen beoordeling voor dit criterium te geven.	In het uitwerkingsontwerp dient aandacht besteed te worden aan het aansluiten van de bouwstijl en techniek van het SO-middel bij het bestaande gemaal.
<i>Beeldkwaliteitseisen machine</i>		
De sluis heeft een eigen identiteit ten opzichte van de bestaande sluizen en dient als een herkenbare eenheid uitgevoerd te worden. Deze identiteit toont zich door een eenduidig materiaalgebruik en een zorgvuldige detaillering;	De vormgeving en materiaalgebruik van het SO-middel wordt nog verder uitgewerkt in het uitvoeringsontwerp. Hierdoor is in deze planfase geen beoordeling voor dit criterium te geven.	In het uitwerkingsontwerp dient de vormgeving en materiaalgebruik van het SO-middel aan te sluiten bij de vormgeving en materiaalgebruik bij het bestaande gemaal.
De sluis heeft een functionele en eigentijdse uitstraling, die zich uit in een ontwerp dat helderheid en eenduidigheid uitstraalt;	De vormgeving en materiaalgebruik van het SO-middel wordt nog verder uitgewerkt in het uitvoeringsontwerp. Hierdoor is in deze planfase geen beoordeling voor dit criterium te geven.	In het uitwerkingsontwerp dient de vormgeving en materiaalgebruik van het SO-middel aan te sluiten bij de vormgeving en materiaalgebruik bij het bestaande gemaal.

Criterion	Beoordeling	Advies voor volgende planfase
Het functionele en eigentijdse karakter wordt benadrukt door het gebruik van stoere en robuuste materialen, zoals staal en beton. Deze materialen behouden hun natuurlijke kleur en uitstraling (tenzij kleuring voor markering noodzakelijk is);	De vormgeving en materiaalgebruik van het SO-middel wordt nog verder uitgewerkt in het uitvoeringsontwerp. Hierdoor is in deze planfase geen beoordeling voor dit criterium te geven.	In het uitwerkingsontwerp dient de vormgeving en materiaalgebruik van het SO-middel aan te sluiten bij de vormgeving en materiaalgebruik bij het bestaande gemaal.
De sluishoofden dienen symmetrisch vorm gegeven te worden.	De hoofden van het SO-middel zijn symmetrisch vormgegeven.	
<i>Beeldkwaliteitseisen landschap</i>		
Het landschap is open van karakter met lage vegetatie en weinig bomen;	De oppervlakte van de versmalling van het Binnenspuikanaal wordt open gelaten.	
Het landschap, de weg en de weg-begeleidende inrichting vormen een eenheid over het hele sluizencomplex.	De weg en de weg-begeleidende inrichting naar het SO-middel wordt nog verder uitgewerkt in het uitvoeringsontwerp. Hierdoor is in deze planfase geen beoordeling voor dit criterium te geven. Het landschap van de omgrenzende sluiselanden wordt op de versmalling doorgezet.	In het uitwerkingsontwerp dient de uitwerking van de weg en de weg-begeleidende inrichting naar het SO-middel aan te sluiten bij het bestaande gemaal.
De ecologische functie van het landschap wordt versterkt met een aangepast beheer. Ingezet wordt op een kruiden- en bloemrijke vegetatie;	De oppervlakte van de versmalling van het Binnenspuikanaal aan de noordzijde kan worden ingericht als een open kruiden- en bloemrijke vegetatie en zo onderdeel gaan vormen van de ecologische functie van het landschap.	
Hoogteverschillen zijn zorgvuldig en gedetailleerd vormgegeven;	De hoogteverschillen van het SO-middel zijn zorgvuldig en gedetailleerd vormgegeven.	

Criterium	Beoordeling	Advies voor volgende planfase
<p>De sluseilanden dienen symmetrisch vormgegeven te worden, tenzij nautische vereisten zich daartegen verzetten;</p>	<p>Door het toepassen van de damwandconstructie oostelijk van het SO-middel en ten noorden van het Binnenspuikanaal wordt de symmetrische vormgeving van het sluseiland aangetast.</p>	<p>Nader onderzoek naar de mogelijkheid om de damwand ten oosten van het SO-middel en ten noorden van het Binnenspuikanaal toch te realiseren in een groene oever, die aansluit bij de groene oever ten westen van het SO-middel. Als alternatief kan een lagere damwand worden verkend met een groen talud met stortsteen. Het liefst vergelijkbaar aan de ronde kop bij de loswal aan de zuidzijde. De eventuele opening tussen de damwand en het werkterrein ten zuiden van het SO-middel dient dicht gemaakt te worden. Voorbeeld uitwerking:</p>
<p>Harde kaden krijgen een rechte beëindiging en de groene taluds krijgen een ronde beëindiging.</p>	<p>Door hydraulische randvoorwaarden is het niet mogelijk om de beëindiging van de versmalling aan de oostzijde van het SO-middel, recht uit te voeren.</p>	

5.2 Conclusie

Het referentieontwerp voldoet grotendeels aan het BKP Nieuwe Zeesluis en heeft geen negatief effect op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het sluseilandcomplex.

In het uitvoeringsontwerp zullen nog veel ontwerp-vraagstukken over vormgeving en materialisering beantwoord moeten worden. Om in deze fase van het ontwerp van het SO-middel te kunnen blijven voldoen aan het eisen vanuit landschap en cultuurhistorie, is het noodzakelijk om de beoogde aannemers te verplichten een (landschaps)architect te raadplegen bij het opstellen van het uitvoeringsontwerp. Afstemming met de ruimtelijk kwaliteit specialisten van de Nieuwe Zeesluis is essentieel. In deze context is het raadzaam om nader te onderzoeken of toch een mogelijkheid gevonden kan worden om de damwand ten oosten van het SO-middel en ten noorden van het Binnenspuikanaal te realiseren in een groene oever, die aansluit bij de groene oever ten westen van het SO-middel.